

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

BULLETIN
43

MEI 1987

STICHTING

VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHER WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.

Contributie: Minimaal f 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

Drs. W. Blok	01670 - 63083
J. Gerretse	01862 - 2293
A. Malleghrom	01856 - 1160
P.J. Pot	01853 - 1411
K.H. van der Ree	01865 - 3622
W. Reedijk	01865 - 1323

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.

Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur

Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur. Groepen op afspraak.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BK Heinenoord.

Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 uur en 14.00 - 17.00 uur

Algemeen stichtingsbestuur Streekmuseum:

Secretariaat: Hof van Assendelft. Giro 52.77.13.

Conservator . Drs. J.E. de Rooy . . . . . 01862 - 2010

Voorzitter . B. Kolbach . . . . . 01869 - 1392

Secretaris . Drs. W. Blok . . . . . 01670 - 63083

Penningmeester A. de Wilde . . . . . 01860 - 14282

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Aan het begin van wat het zomerseizoen van het museum kan worden genoemd leek het ons een goede gedachte U weer op de hoogte te brengen van het wel en wee van het Streekmuseum.

Daarbij willen wij allereerst ons nieuwe redactielid, de heer J. Gerretse uit Heinenoord, verwelkomen. Met de groei van de vriendenkring groeit ook de hoeveelheid werk. Daarbij neemt vooral de voorbereiding, zowel inhoudelijk als technisch, voor het bulletin toe. Uitgaande van het idee: vele handen maken licht werk werd besloten enkele taken opnieuw te bezien. De heer Gerretse vonden wij bereid voortaan de rubriek "aanwinsten" te verzorgen. Dat gebeurde al enkele jaren door ons redactielid de heer Van der Ree. Deze laatste nu zal in het vervolg vooral belast zijn met de technische voorbereiding (met name stencil, sorteer en nietwerkzaamheden) ten behoeve van het bulletin. Wij menen hierdoor een belangrijke verbetering in de organisatie te hebben aangebracht, en doordat de redactie een goed op elkaar ingewerkt team vormt is die organisatie daardoor ook minder kwetsbaar.

In dit bulletin vindt U nadere gegevens over de nieuwe Vriendendag, de 8e alweer, die we op 3 oktober aanstaande hopen te kunnen houden.

Tijdens de op 25 maart j.l. gehouden bestuursvergadering -de eerste overigens die werd geleid door de nieuwe voorzitter, de heer Kolbach- werd de exploitatierekening van het museum over 1986 behandeld. Die rekening sloot met een tekort van ruim f 3.500,- op een bedrag in uitgaaf van f 112.952,91. In de exploitatiekosten van het museum van dat jaar droegen de vrienden een bedrag van f 7.000,- bij.

Van de zijde van de gemeentebesturen in de Hoeksche Waard werd een totaal bedrag aan subsidies ontvangen van f 67.499,28, op een totaal aantal inwoners in 1986 van 76.140 personen. Dit betekent dat per hoofd bevolking van de Hoeksche Waard een gemiddeld bedrag

van ruim 88 cent werd ontvangen. De subsidiehoogte varieerde dat jaar van gemeente tot gemeente in geld uitgedrukt van f 0,80 tot f 1,-.

De begroting van 1988, die in dezelfde vergadering werd behandeld, leverde als gevolg van enkele kostenstijgingen door maatregelen van de rijksoverheid, moeilijkheden op om deze sluitend te krijgen. Dit bleek alleen mogelijk met een verhoging van de exploitatiesubsidie van de gemeenten in de Hoeksche Waard tot f 1,10 per inwoner. Een dergelijk verzoek werd reeds verzonden aan de gemeentebesturen. Uit de financiële onderbouwing van het subsidieverzoek blijkt hoe belangrijk gewenste verhoging van het subsidiebedrag is. Goed beschouwd -men kan er de exploitatiecijfers van een willekeurig verwant cultuurhistorisch museum naast leggen- zit de Hoeksche Waard daarmee museaal gesproken voor (een gulden en) een dubbeltje op de eerte rang. Uit ervaring weet ondergetekende bijvoorbeeld dat de gemeente Bergen op Zoom bijna en twintigvoud van dit bedrag per inwoner aan het museum van die stad besteedt.

Toch kunnen ook de Vrienden hun steentje bijdragen. Elk dubbeltje helpt immers: verzoeken daarom na te gaan of U Uw bijdrage voor 1987 intussen al heeft overgemaakt. U bespaart er ons niet alleen werk, maar vooral kosten mee, en dat is toch van groot belang om de vriendenkring in staat te stellen het museum te helpen.

Veel genoegen met dit bulletin.

W.B.

VRIENDENDAG OP 3 OKTOBER 1987

De redactie is blij U te kunnen meedelen dat het mogelijk is gebleken een nieuwe vriendendag te organiseren op voornoemde datum. Op deze 8e vriendendag is tevens ons aller Streekmuseum precies 19 jaar voor het publiek opengesteld.

Het programma?

U wordt tussen 9.30 en 10.00 verwacht in het, naast het Hof van Assendelft gelegen, H.C. Andersenhuis. Na het drinken van een kop koffie heeft U tot kwart over elf tijd om het eerste deel van een puzzeltocht door het Streekmuseum op te lossen. Om kwart over elf zal de heer B. Kolbach, onze nieuwe voorzitter van het Streekmuseum, in het H.C. Andersenhuis een openingswoord spreken en tevens een praatje houden over zijn hobby: folklore en ijsvermaak. Rond het middaguur wordt een broodmaaltijd aangeboden. Na afloop hiervan volgt het tweede deel van de puzzeltocht door het museum.

Voor het oplossen hiervan heeft U de tijd tot kwart voor drie, want dan volgt een optreden van de Hoekschewaardse volksdansgroep "De Driekusman". Dit optreden zal plaats vinden in de klederdracht van de Hoeksche Waard. Tijdens de koffie-/theepauze wordt de uitslag van de puzzeltocht bekend gemaakt. Rond 16.30 uur is het gehele programma afgelopen.

Belangstelling?

De kosten voor deelname bedragen f 27,50 per persoon. Door overmaking van dit bedrag op onze girorekening 38.70.852 onder vermelding van "Vriendendag 1987" en het aantal deelnemers, kunt U Uw voornemen aanwezig te zijn aan ons kenbaar maken. Uiteraard zijn introducées van harte welkom.

Red.

In memoriam A. Dekker

(geboren op 23 mei 1895 te Goldschalxoord; overleden te Heinenoord 10 maart 1987)

Met grote verslagenheid namen wij kennis van het onverwachte heengaan van de heer Adrianus Dekker. Sinds november 1971, één der trouwe medewerkers van de werkgroep "Dialecten Hoeksche Waard".

Op de maandelijkse bijeenkomsten in het Streekmuseum gaf hij menigmaal blijk van een zeldzaam grote kennis van alles wat met onze streek te maken heeft.

Bevoorrecht met een onfeilbaar geheugen wist hij datgene waar naar was gevraagd, in keurig handschrift neer te pennen.

We genoten van zijn groot gevoel voor humor en van zijn prachtige tenorstem als hij ons oude liedjes uit het grijs verleden voorzong.

Hij behoorde tot de allerlaasten van wie we betrouwbare inlichtingen konden verkrijgen over het volksleven rond de eeuwwisseling.

Wij gedenken hem met dankbaarheid en om vele redenen zullen we onze oude vriend Dekker missen.

Namens de werkgroep "Dialecten Hoeksche Waard"

P.W. de Zeeuw.

De Dialectrubriek

In de loop van de jaren 1979-1986 schreef A. Dekker voor de werkgroep "Dialecten" een soort feuilleton waarvan op gezette tijden een blad aan de collega's werd verstrekt en waarvan hierna een uittreksel volgt.

Den ouwe scheerwinkel (1910)

Goeskalkoord

Eerst wil ik een overzicht geve van het toen bestaande bedrijf van wijle de scheerder en haersnijer Arie Hobbel.

Het was een laeg huissie, je gong het slop of waer een zijdeur toegang gaf tot de scheerwinkel. In den achtergevel -een laeg muurtie- een raam met acht klaaine ruite en verder een zijraam met vier nog klaainere ruitjies.

De vloer was van rooie tegels, het zoldertie vanzelf nogal laeg en aster een vent binnekam met een hōoge zije pet op, beurde het nogal is dat zn hōoddessel sneuvelde tege één van de zolderbalke. Vlak voor het grōote raam stong het toestel voor de schoenlapperij die hier evezōdgoed wier uitgeoefend. In 't hoekie bij de deur de sallemanderkachel en in den anderen hoek het voornaamste meubel: de scheerstoel. Het was een geweune ouwerwesse zurgstoel zonder beklēeding of kusse, maar dr achterop zat een stik hout met een inkeping waerin je dan je hōōd kon legge. Het ēēnege mederne hieran was dattie naer believe hōoger of laeger kon worre gedaen. Pietjie Puk vergeleek dut gevaerte altijd met de electriche stoel in de Sing-Sing.

De klante

Jaap Oorlog was een persoon van middelbaere leeftijd. Een lange vent met grōote hande en voete en een merakels lange nek. Mēestal wier die Jaap Onverstand genoemd. Hij werkte in 't seizoen op de zalmvisserij an den overkant; as dat werk dr op zat werkten die in 't angenome as griendbeut.

Den ouwe Piet Kak was gēen onaerdeg mannechie, daer nie van, maar hij was nogal flauw of kinderachteg in zn uitspraek. 't Was altijd handjies of voetjies, altōos, wat het ōk was, ties of chies.

Keesie Fors was een apart persoontjie. Astie een paar nieuwe willege klompe an had wastie tot de bōvekant van zn pet, één meter zesteg. Zn Ouwerwesse klepbroek met gallege zat maar een paar handbrēēdtes onder zn erme. Dat was werm zee Kees, as die of gene de moed dors op te bringe om'm hierop attent te make. Dikkels kwam die met sterke verhale uit de bus. Betrof het iemand die erg sterk was of ontzettend hard kon werke dan vroeg ter wel is één zōō langs zn neus weg: "Dat was dan toch zeker wel een grōote vent Kees?" En dan zee Kees: "Ja, 't was een ferme vent, hij was zōō van mijn lengte."

Hannes de Moes, Teun den Exter, den Ouwe Neut en scheve Dirk weunden bijmekaar in de buurt. Ze werkte allemael as landerrebaaiers bij de boere. Hannes en den ouwe Neut bij een boer an deuze kant en Dirk en Teun bij een boer an gunne kant over 't water, zōōgezaaid in de polder Portland. De overkantwerkers verdienden twēē dubbelties per dag meer en dat schouw nogal wat.

Een ander complot bestong uit Toon de Stoker, Fraansie Noordzij, Teun den Uil en Merinus de Knoest. Toon was en gemoedelijk mannechie die jaere lang zn brōōd had verdiend as stoker op de sleepvaert. Hij was een gezellege prater, waer graeg naer wier geluisterd. Den ouwe Knoest was een beter-weter en een druskop. Ondattie zn brōōd verdiende met het opkōōpe van kippe, knijne en soms een ouwe gaait, zag tie zn aaige verheve bove een dōōdgeweune errebaaiers. Fraansie en den Uil waeren 't altōos roerend ēēns, maar het waere wel een paar stiekeme plaeggēeste. Het leek wel of ze dr op loerden om altijd teglijk in de scheerwinkel te weze. Ok Pols, P. de Kraa, Maegere Benne en Schreu vurmden zōō 'n ploechie. Ze waere dr ōk niet vies van om, as 't wou lukke den één of den ander op de kast te krijge. As ze metter viere waere

was de Kraa het kind van de rekening. Niet dassen niet konne zette, daer gong het niet om, maar hij was van 't klaaine kerkie en heulie van de grôte.

Assie Schreue zag lôpe op zn trijpe petoffels konje zien dattie altijd rusteg en gemoedelijk bleef. Dattie een kromme rug had zatten in de zwaere pijp die hij rôkte. Een grôte stronthoorn met een krom mondstik. De kop van die pijp was zôo grôot dattie een kwartier nôdîg had om te stoppe en an te steke.

Heinenoord

Op de Noord weunde vroeger Piet Hobbel, die ôk tot het gilde van de barbiers hoorde. Piet Hobbel had een krom bêen; hij was ongeschikt voor werk, hógstes om swinters in de zwingelkooi wat zittend werk te doen. Om toch overend te kenne blijve hadtie wat inkomste deur de manne uit de buurt dr baerd dr af te schrappe. Hij weunde an den Buitendijk tusse de ouwe en de nieuwe Erve. Zijn scheerklante waere hófzaekelijk ouwe scheef- en kromgetrokke mannechies die dr tegenop zagge om het hêele end, de Erve uit, naer durp te lôpe. Daer kwam nog bij dat het schere op durp vijf cente kostte en Piet rekende maar drie cente en dat schouw nogal niks voor die manne die een inkomme hadde van een gulde per week van de grôte of de klaainen erreme.

Piet kon rekene op zôo'n 12 tot 15 vaste klante. 's-Zaeterdas lagge dr op het theebakkie (met een stikkie dr uit) somwijle 11 tot 13 stuivers. Zijn vrouw Trui had ôk dr andéel in de verdienste. Ze bakte erg lekkere brokke en daer wasse beroemd om. Waerschijnlijk hebbe de Noordenaers uit dankbaerhaaid heur dr verdere leve Trui den Brok genoemd en daer was ze grôos op.

Dr waere nog meer snoepwinkelties zôas van Maddeleentje en van Jaantje van Krijne. Die verkochte ôk aagegebakke brokke voor twêe voor een cent, maar ze waere niet zôo lekker en zôo grôot as de brokke van Trui. De beste klante waere de schoolkindere die smaandas van dr moeder een cent of een hallefie krege om te versnoepe.

de Z.

DE VRAGENRUBRIEK

Vaak wordt bij het beantwoorden van een vraag door een van onze trouwe vrienden of vriendinnen gelijk een nieuwe vraag van die zijde gesteld.

Dat is het mooie van deze rubriek. Meewerken aan het beantwoorden en zelf Uw probleem aan de orde stellen. Wanneer U op de hier volgende vragen een antwoord of aanwijzing kunt geven, dan doet U daar zeker iemand, maar ook ons en vaak anderen een groot plezier mee.

236. Joris Pieters Barendrecht, alias Tolhuys, genoemd te Strijen 1663-1686. Was eerst gehuwd met Leentje Cornelisdr. later met (J)annechie Pleunen Visser. Gevraagd: wie waren zijn ouders?

237. Gedoopt te St. Anthoniepolder: Bastiaan 20-4-1631. Ouders: Cornelis Bastiaans en Grietje Jans. Getuige: Marichie Bastiaans, zijn zuster. Dezelfde getuige bij volgende doop: Leentie 3-2-1641. Vader: Corn. Bastiaans, moeder niet genoemd. Gevraagd: afkomst en nadere gegevens over deze genoemde personen?

238. Gedoopt te St. Anthoniepolder: Bastiaan 20-10-1641. Vader: Cornelis Bastiaans, moeder niet genoemd. Getuige: Inge Huige, dochter van Huyg Thonis en Neeltje Bastiaans. Gevraagd: is de gedoopte een zoon van Cornelis Bastiaan Gelderblom?

239. Cornelis Maartens de Groot, weduwnaar van Neeltje Cornelis, tr. 2e maal te Ridderkerk 30-11-1687 met Neeltje Gijsberts Nugteren. Bekend uit dit huwelijk 7 kinderen: Martijntje, Maarten, Gijsbert, Lijntje, Jannigje, Neeltje en Cornelia. Gevraagd: de afstamming van Cornelis Maarten de Groot?

240. Inge Jacobs Vermaas en zijn vrouw Grietje Claes van de Wetering vertrekken 6-7-1727 uit de Hoeksche Waard naar Kijfhoek. Gevraagd: eventuele kinderen uit dit huwelijk.

241. Gijsbert Vermaas, schoolmeester te Hendrik Ido Ambacht in 1741.

Gevraagd: wie zijn de ouders?

242. Cornelis Vermaas, overleden 1748 Heerjansdam.

Gevraagd: zijn afstamming.

243. Jacob Leenderts Vermaas, zoon van Leendert Jacobs Koppen, weduwnaar van Arjaantje Gijsberts, in St. Anthoniepolder, hertrouwde 1-5-1678 met Willempje Pieters, wonende Kleine Lindt. Bekend is een zoon Pieter geboren in 1680.

Gevraagd: zijn zij vertrokken naar Kleine Lindt en zijn er nog meer kinderen geboren?

244. Aagje Reynsdr. Verdonck, geboren te 's-Gravendeel en overleden te Numansdorp 17-5-1818, was daar getrouwd 6-5-1764 met Gijsbert van Dam gedoopt te Numansdorp 22-2-1738. Gedoopt aldaar 8 kinderen.

Volgens de overlijdensakte was zij in 1818 weduwe en 90 jaar oud, dus zou zij geboren zijn omstreeks 1728. Gevraagd: a. Plaats en datum overlijden van Gijsbert van Dam.

b. Het geboortjaar van Aagje, zijn vrouw, die volgens deze gegevens bij haar huwelijk al ca. 36 jaar was en toen dus nog 8 kinderen heeft gekregen.

245. Pieter Hendrik van der Schoor te Oud-Beijerland geboren 3-10-1846, zoon van Jan v.d. Schoor en Elizabeth Vriens. Jan v.d. Schoor overleden te Oud-Beijerland 29-7-1872, oud 82 jaar. Zijn vrouw El. Vriens (zijn derde huwelijk) overleden aldaar 10-5-1893, oud 83 jaar. Volgens het bevolkingsregister woonde Pieter Hendrik tot haar overlijden bij zijn moeder, ongehuwd.

Gevraagd: waar en wanneer is hij overleden?

Op de vragen 228 en 230 zijn antwoorden binnengekomen en doorgegeven. Wederom hartelijk dank aan de bereidwillige, zeer gewaardeerde vrienden.

Nieuwe vragen alsmede antwoorden worden weer gaarne ontvangen op het adres van W. Reedijk. Boemdijk 45A, 3286 LD Klaaswaal.

HISTORISCH ALLERLEI

In de zomer van 1986 had in ons Streekmuseum een niet-alledaags onderzoek plaats. De heer G. van der Sterre uit Leiderdorp onderzocht toen namelijk de schaven die in het museum aanwezig zijn.

Hij ging daartoe op bezoek bij de timmerman die woonachtig is op de zolderverdieping van het "Hof van Assendelft".

De heer Van der Sterre vindt de sfeer die in de "timmerwinkel" hangt, uitstekend getroffen.

Hij zegt daar zelf over:

"Ik herinner me die sfeer goed uit mijn vaders werkplaats. Natuurlijk ligt er meer gereedschap bijeen dan wat gemiddeld in een werkplaats aanwezig was. Rondkijkend zie je allerlei bijzonderheden, maar je moet er wat van weten om te beseffen wat daar allemaal is. Ik denk dat menig bezoeker behoefte heeft aan meer uitleg, maar ik besef dat daarvan voorlopig niet veel zal kunnen komen, gezien de beperkte mogelijkheden die het museum daarvoor nu heeft."

De ijverige onderzoeker kon in ons museum heel wat schaven bestuderen.

Niet alleen het hoofdgebouw herbergt een respectabele collectie van dit timmermansgereedschap, maar ook de boerderij "Oost-Leeuwenstein" toont de bezoeker de nodige schaven in de wagenmakerij.

Na de afronding van het onderzoek stuurde de heer Van der Sterre een kort verslag hiervan naar het museum. Uit het verslag laten we voor de belangstellende lezer het een en ander volgen.

"Voor mijn onderzoek was het interessant dat alles wat daar bijeen gebracht is, uit de Hoeksche Waard komt. Daardoor kon ik verwachten dat daar hoofdzakelijk schaven zijn die gemaakt werden door Rotterdamse schavenmakers. Natuurlijk pakte ik bij mijn kennismakingsbezoek een van de twee gedateerde schaven op, die te pronk liggen op de werkbank

achter het raam van de werkplaats.

Met verbazing zag ik, dat het een schaaf betrof die in Amsterdam gemaakt was. Dat maakte me nog nieuwsgieriger dan ik al was.

De oudste gedateerde schaaf is een blokschaaf van 1764, die gemaakt is in de werkplaats van Ary den Hengst, die in Rotterdam een schavenmakerij had aan de Vissersdijk, hoek Molensteeg. Het is een goed gaaf exemplaar dat maar weinig door houtworm is aangetast. Het bij gedateerde schaven gebruikelijke snijwerk is bijna onbeschadigd, de mooi gevormde wig heeft een rond fraai gesneden ornament.

De originele beitel is nog aanwezig. Daarin staat zeer duidelijk de naam van de maker: P. BRINCK. Van deze beitelmaker is mij tot nu toe niet meer bekend. Als eigenaarsinitialen vinden we op de kop: "AW" of misschien "AvW".

Een tweede gedateerde schaaf (ik noemde hem al hiervoor) is gedateerd 1770. Het is een blokschaaf met een ronde hoek. Deze schaaf is gemaakt in de werkplaats van Frans Moret, in de Utrechtsestraat in Amsterdam.

Uit de linkerzijde van het blok steken twee vierkanten stokken. Daarom vermoed ik dat er een verstelbare geleider aan behoorde.

Het snijwerk van het ornament is niet zo krachtig en het is hier en daar beschadigd. Omdat zeer dikwijls de beitel uit dit soort schaven verdwenen is, was ik blij dat ook hier de oorspronkelijke beitel nog bij was.

Het merk is niet volledig leesbaar, maar vermoedelijk staat daarop P. BANTIA.

Als eigenaarsinitialen staan daarop o.a. CVT. Deze initialen zouden betrekking kunnen hebben op C. van Trigt, afkomstig uit Buren, die zich gevestigd zal hebben in de Hoeksche Waard. Dit is in het museum zeer gemakkelijk op te zoeken, omdat daar veel genealogische gegevens van de mensen uit de Hoeksche Waard voorhanden zijn. De beroepen zijn daar zelfs in een kaartsysteem uitgesplitst.

Beide gedateerde schaven zijn echter niet de oudste exemplaren, want er zijn er drie uit de schavenmakerij van Matthijs Rademaker, die evenals zijn zoon Hermanus, als voorganger van Frans Moret in de Utrechtsestraat in Amsterdam bekend is. Hij werkte daar van 1704 tot ongeveer 1740.

Allereerst is van Matthijs Rademaker een messingschaaf met initialen PV. Het beitelmerk is onvoldoende duidelijk leesbaar. Als bijzonderheid dient vermeld te worden dat op de kop bij de zool een messing plaatje is aangebracht, waardoor de slijtage van de zool beperkt werd. De kop is doorboord, waaruit blijkt dat hij met een koord getrokken kon worden door de krullenjongen terwijl de baas de schaaf verder hanteerde.

Van dezelfde eigenaar is de bijbehorende groefschaaf geweest. Ook hier is een messingplaatje op de kop aangebracht en de kop is ook doorboord. De beitel die erin zit is niet origineel: hij is veel te lang en heeft een Romeinse acht in de schacht ingeslagen, wat duidt op het merk Nooitgedacht.

De derde schaaf van Matthijs Rademaker is een ploeg met vierkanten stokken en ijzeren verstelschroeven. Op het blok en op de geleider staat een Romeinse zes.

Het blok is door houtworm nogal aangetast, maar de geleider is gaaf.

Beitel en wig ontbreken.

Als eigenaarsinitialen komen hier voor AVR/IS/MVS. Bij IS past misschien de timmerman I. van Schelven die omstreeks 1760 in Nieuw-Beijerland woonde. Het zou interessant zijn te controleren of MVS de vader of de zoon is van IS en of er enige relatie met AVR is vast te stellen. Misschien zou dan ook een antwoord verkregen worden op de vraag hoe deze Amsterdamse schaaf in de Hoeksche Waard is gekomen. MVS komt ook voor op de roffelschaaf van de Rotterdamse schavenmaker Ary den Hengst, tijdgenoot van Frans Moret en via die weg veronderstel ik dat MVS de zoon is van IS.

AVR komt op geen andere schaaft in deze collectie voor, zodat gedacht kan worden dat dit de initialen zijn van de eerste eigenaar.

Deze overwegingen heb ik hier genoteerd om aan te geven dat het mogelijk is via de eigenaarsinitialen en de schaaftmerken een stukje genealogie te verrichten."

Tot zover enkele gegevens uit het verslag van de heer Van der Sterre. We hopen op de rest van dit verslag nog terug te komen in een volgend bulletin.

Degenen die nader bericht over het Klaaswaalse doopbekken (zie vorig bulletin) wensen te vernemen, zullen hun geduld nog even op de proef moeten stellen. U hebt in ieder geval nog een publicatie hierover tegoed!

A.M.

AANWINSTEN

De Hoeksche Waard blijkt onuitputtelijk te zijn aan zaken, die het Streekmuseum goed kan gebruiken. Het hele dagelijks leven van vroeger tijden komt weer tot leven in alle gaven, die we mochten ontvangen.

Om met de keuken te beginnen: we zijn weer rijker aan koppen en schotels, bestek, borden, al dan niet emaille pannen en koekepannen, beugelflessen (voor bij de stikkezakken), een koffiemolen, trommels, een petroleumstel en dito vergasser plus blik, een voorraadbus, soda- en zeepbusjes, een zoutschepje, een kan, een kruik en een broodmandje.

Naast het gebruik en onderhoud van al die spullen had de huisvrouw ook voor de winter te zorgen. Wie weet nog, hoe warm het was met weckflessen en steriliseerbus! Voor degenen, die er dorstig van worden, hebben we een fles Victoriawater, maar we

kunnen ook thee voor U zetten uit pakjes van Van Rossum's thee. En wat lekkers erbij kan op de Regout presenteerschaal. U vindt het aangeprezen op de reclameplaten van Anton Pieck voor de bakkerswinkel. Aangaande dorst van onze voorouders kunt U meer vernemen uit de administratie van bierbrouwerij "De Bel" uit 's-Gravendeel. En toen ...was er ook koffie, getuige de D.E.-voorraadbus.

Na de koffie kijken we eens even in de linnenkast, die weer uitgebreid is met een schort, twee verpleegstersschorten, een nachtjapon, een zwarte jurk, twee paar sokjes, elf dames-onderbroeken, vijf heren dito (de heren waren wat in de minderheid deze keer), drie geldzakken, twee omslagdoeken, twee zwarte schortjes, zeventien keuvels (mocht de mode nog eens omslaan, dan zijn we goed voorzien!), zes gehaakte mutsjes met kant en voor de pasgeboren Hoeksche Waarders twee geborduurde speldenkussens, een stel kleine klompjes, een luiermand, een babypakje met kant en een overtrek voor een doopkussen.

Om alle textiel proper en heel te houden, hebben we geen volautomatische wasmachine, maar een eerlijke stamper en wasbord plus wasbus en een naaldenkokertje voor de nazorg.

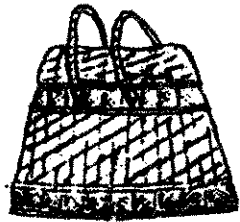
En als moeder de vrouw dan de zoute bonen in de Keulse pot heeft gedaan en met het waterhoosbakje de ramen heeft nat gemaakt voor het zemen, wil ze misschien wel even amechtig onderuit zakken. Wel, dat kan: ze heeft de keus uit twee stoelen met biezen zittingen, een smeedijzeren stoel of een armleunstoel. Als er tenminste niemand ziek op bed ligt, die de ondersteek met urinoir of de toilettemmer nodig heeft.

Als de oudste zoon soldaat wordt, krijgt hij de militaire dienstkist mee en de schilderijlijstjes komen misschien van pas voor zijn portret. Voor de kleineren hebben we nu een hobbelpaard en plaatjes voor de toverlantaarn.

Als het hele spul eindelijk op bed ligt, is er misschien een moment om eens te bladeren in jaargangen van de Nederlandsche Leeuw, het kasboek van Bevershoek, een brievenboek Bevershoek van 1887, borderellen van de Oosthoekse Dijken, Mookhoek, de Mijl enz. Ook is er een reglement polders Zuid-Holland

uit 1859, een fotoboekje van 's-Gravendeel door B. v.d. Bom, een notulenboek van de Plattelandsvrouwen uit 1948, een tuinboek verhuring tuinland, een geschiedenis van de Familie Middelhoek en boeken van allerlei aard, o.a. over landbouw, het Oranjehuis, de Tweede Wereldoorlog, de Hoeksche Waard, diverse foto's, oude kranten, een boekje over Barendrecht, en idem over dopen en trouwen in de 17e eeuw in het zelfde dorp, een familieblad Sint Maartensdijk en wat medailles. Daar heb je meer dan een lange winteravond voor nodig.

Voor de kamer gekregen een kolenkit, drie speltegels, een deurknop, wapenschilden voor boven de deur en de bronzen klepel van de klok van Heineoord misstaat ook niet.

Gaan we ooit nog eens uit logeren, dan halen we de biezen koffer te voorschijn en als we naar de jaarmarkt in Oud-Beijerland moeten, hebben we nu tenminste een touw, waar de paarden mee vast werden gebonden.

U ziet, het vindt allemaal zijn plaats in de reconstructie van het reilen en zeilen van onze voorouders, maar.... hoe een kanonskogel in dit verhaal past, zal niemand wel weten. Desondanks, allen hartelijk bedankt en beleefd aanbevelen.

J.G.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Vrijwel iedere kerk, school, raad- of rechthuis kent ook in het verleden, markante persoonlijkheden. Zo ook de openbare school van Sint-Anthoniepolder, want als de sluiting voor deze school dreigt in 1934, kijkt de correspondent van het Nieuwsblad terug naar Cornelis Druijt. Een schoolmeester, die onder een wel vreemde voorwaarde wordt benoemd in 1770 en zijn taak tot zijn overlijden in 1819 vervult.

"Nadat de schoolmeester Cornelis van Nes in 1764 voor den tijd van 10 jaren uit Holland gebannen was, werd Arij van Harthals door den Ambachtsheer Baron van der Does, Heer van Noordwijk, naar St. Anthoniepolder gezonden, om daar de functien van schoolmeester, koster, voorzanger, doodgraver, gerechtsbode enz. uit te oefenen. Slechts zes jaren was hij daar werkzaam, hij stierf en de plaats was weder vacant. Niet lang evenwel. Cornelis Druijt, een kuiper, die van tijd tot tijd de gemeente doorging om de defecte karntonnen en emmers der boeren te repareren, kreeg begeerte om de vacante positie te vervullen, zodra mogelijk vervoegde hij zich bij den heer de Coningh te Mijnsheerenland, zaakgelastigde van den Ambachtsheer en verzocht om de aanstelling van schoolmeester enz. te St. Anthoniepolder (bij Dordrecht).

Kunt gij lezen, schrijven, rekenen en psalmzingen was de vraag van den heer de Coningh: O, Ja mijnheer! en landmeten ook! Dat is goed, maar er is nog iets. De meester heeft een weduwe en twee kinderen nagelaten, daar zitten we mee. Zijt gij getrouwd? Neen, mijnheer! Welnu, als gij nu eens kondet besluiten om de weduwe te trouwen, zodra dat kan, dan geloof ik dat gij groote kans zoudt hebben. Best Mijnheer! Onze kuiper ging heen. Maar kwam binnen acht dagen terug met de boodschap, dat hij met de weduwe klaar was en beloofde haar te huwen.

Dan zijt gij schoolmeester, enz. sprak de heer de Coningh. En zoo was het van 1770 tot 1819 heeft Cornelis Druijt al die betrekkingen met eere bekleed. Al lezen wij, dat den schoolmeester Druijt in het eerste jaar van zijn bediening verboden werd om deel te nemen aan het H.Aavondmaal en voor drie weken werd geschorst in zijne betrekking als voorzanger, omdat zijne vrouw drie maanden te vroeg bevallen was, dat kon hem in zijne reputatie geen kwaad doen in eene gemeente, waar het censureeren een vast drie-maandelijks werk was. Driemaal werd in de gemeente een predikant afgezet, een ouderling gecensureerd, omdat hij zich aan het H.Aavondmaal bez... had; een ander omdat hij in huiselijk ongenoegen met zijn vrouw

leefde. Bij zulke voorvallen werden kleinigheden als met meester Druijt voorvielen spoedig vergeten. Druijt werd spoedig een beroemd onderwijzer die tal van kostleerlingen of zooals ze toen juist genoemd werden, kostgangers kreeg, die hij met ijzeren hand regeerde.

Zijn oud-leerlingen, waarvan er nog leven, beschrijven hem als een grof, sterk en gespierd man, voor wie jongens van 18 en 19 jaar zaten te beven. Zijn zaak (!) ging spoedig zoo goed, dat hij tusschenbeide het armbestuur dan eens 300, dan weder 500 gulden op goede interest kon voorschieten. Jaarlijks werden in het schoollokaal en vette os en twee varkens geslacht, waarbij de oudste leerlingen hunne hulp moesten verleenen. Hij schijnt wijzer geweest te zijn dan zijn ambtgenoot te Cillaarshoek en zich van deelneming in de twisten van dien tijd onthouden te hebben. Deze toch was lid van de gewapende burgercompagnie, die in 1787 onder bevel van den Schout van Maasdam Cornelis Kluit, den togt naar Dordrecht begon, om de Pruisen te helpen terugslaan, maar onderweg door een panischen schrik bevangen, overhaast terugkeerden.

Druijt werkt als schoolmeester onvermoeid voort. Het getal zijner oud-leerlingen mindert jaarlijks, maar nog zijn zij te kennen aan hun vaste handteekening en aan hunne psalmvastheid. In 1819 stierf hij en het prestige van den schoolmeester ging onder zijn opvolger, die bij zijn menigvuldige betrekkingen nog het barbieren voegde, geheel verloren."

(Dit letterlijk overgenomen artikel uit 1934 is een verkorte weergave van een reeds in 1895 verschenen artikel)

PJP.

NIEUWE VRIENDEN

De koude winter van 1986/87 heeft geen nadelige effecten voor de Vriendenkring gehad, want in de afgelopen periode mochten we 28 nieuwe vrienden/vriendinnen welkom heten. Het totaal aantal vrienden is daarmee de 1.200 ruimschoots gepasseerd.

L 406 P. Barendregt,	Utrecht.
HW 158 E. Bies,	Maasdam.
HW 217 C. Bos,	Numansdorp.
HW 207 F. Brouwer,	Numansdorp.
HW 255 Mw. Bijl-v/d Pligt,	Heinenoord.
L 283 Collot D'Escurij Stichting	's-Gravenhage.
L 354 G.H. Douma-Kievit,	's-Gravenhage.
L 119 A.D. Duhén,	Barendrecht.
L 226 C.M. Duhén,	Rotterdam.
HW 344 K. Fonkert,	Klaaswaal.
HW 345 J. Fonkert-v/d Bosch,	Klaaswaal.
HW 203 J. Hoek,	Heinenoord.
HW 267 C.A. Hoorweg,	Oud-Beijerland.
HW 230 C.P. de Jong-v/d Schoor,	Oud-Beijerland.
HW 305 A. Kleinjan,	Oud-Beijerland.
HW 205 Mw. de Kreek-v/d Pligt,	Heinenoord.
L 56 A. Nugteren,	Borssele.
L 415 B. Prins,	Alphen a/d Rijn.
L 382 D. de Rooij,	Rotterdam.
HW 358 W.F. Rosenbrand,	Puttershoek.
HW 359 E. Rosenbrand-v/d Hoek,	Puttershoek.
L 348 F.E.W. Taselaar-Reinders,	's-Gravenhage.
HW 472 E.A. v/d Vijver,	Oud-Beijerland.
L 349 L. van Vliet,	Oostvoorne.
HW 141 M. Westdijk,	Westmaas.
L 345 Th.G. Westerman,	Schiedam.
L 346 A.M. Westerman-van Meurs,	Schiedam.

Tot slot van deze rubriek vermelden (overigens op zijn eigen verzoek), het volledige adres van een vriend uit de Verenigde Staten:

- L 344 Peter C. Roos,
5416 Mountain Rd N.E.
Albuquerque NM 87110.
U.S.A.

Red.

Hier onder een paar advertenties uit het
Nieuwsblad van 1879.

TE KOOP:

Een Stoekgrauwe

HOND,

met TUIG en KAR op Veeeren, bij P. C.
LEEUWENBURGH, aan de Blaak onder *Mijn-*
heerenland.

INRICHTING

VOOR

MEER UITGEBREID LAGER ONDERWIJS

TE

OUD-BEIERLAND.

Aangifte van nieuwe Leerlingen

voor 15 October a. s.

Vereischen van toelating: Minstens tienjarige
leeftijd en daaraan geëvenredigde ontwikkeling.
Het leergeld bedraagt f 50, voor mindergegoe-
den f 30 'sjaars.

KRIEKENKERMIS.

De ondergeteeskenden bevelen zich minzaam
in ieders gunst aan.

J. VAN PELT & ZOON,

„De Gouden Leeuw” bij de Gasfabriek
te Oud-Beierland.

RUIKE STAL, GOED GEVULDE RUIF,
VLUGGE KNECHTS.